

Gjøglere med nordavinden

Av
GUNVALD OPSTAD

KRISTIANSAND: – Joda, vi regner med å kunne leve av dette, sier de tre gjøglere i Boreas Burleador (den gjøglende nordavinden).

På et par år har de skapt en av de mest profesjonelle, kompromissløse og gjennomførte gruppene i Norges frie teaterliv.

Merittlisten røper at gjøglertrangen er et medfødt lyte.

Annalisa Dal Pra, skuespiller i gruppa, er italiensk og tredve år gammel. Fra 1974 studerte hun grafisk design ved «Academia Arti-Applicate» i Milano. Fra 1976 arbeidet hun i diverse kultursentra, samtidig som hun tok kurs i akrobatikk, drama og masketeater. I 1978 jobbet hun med scenografi og kostymedesign i Milano, dannet kvinnegruppe «Mariposas», og turnerte til Sardinia med barneforestillingen «Alice through the mirror». Dessuten spilte hun gateateater. I 1981 var hun på plass i Berlin, der hun ble i noen år fremover. Hun dannet gruppa «Santa Discriminazione», turnerte i Tyskland og Frankrike med maske- og musikkforestillingen «Les Grandes Blancs», studerte ved Vladimir Rodziankos skole for stemme og bevegelse, deltok i prosjektet «Ane-Atoll» i Pays-Baue, og drog med en gruppe skuespillere, musikere, malere og esler gjennom Pyreneene i to måneder og spilte i fjellandsbyer. I 1984 ledet hun kurs i masker og teater, og nå begynner det å bli riktig eksotisk i livet til Annalisa: Deltok i julebukkprosjektet i Valdres! Dessuten koreograferte hun åpnings- og avslutningsseremoniene for karnevalet i Oslo, og dannet Boreas Burleador Musikk Teater, som altså nå er to år gammelt.

I London og Paris

Anne Mali Sæther (28), også skuespiller, er fra Ås, og startet sin yrkespraksis i 1977 som sosialarbeider i barnehjem, fritidsklubber og ungdomsklubber. I 1980 gikk hun på kurs for amatørteaterinstruktører ved Romerike Folkehøyskole, året etter var hun med og danne «Teatergruppen Pandora». I 1983 studerte hun mime og bevegelse ved Århus Teaterakademi og The Mime Centre i London, senere gikk hun også på Jacques Lecoq Mime og Teaterskole i Paris, før hun var med på dannelsen av Boreas Burleador-teatret.

Patrick Iversen (28), gruppas musiker, er norsk, født i Asker. Fra 1968 studerte han fløyte og klassisk musikk hos førstefløytesten i Filharmonien, fra 1973 delte han sitt liv mellom skole, musikk og arbeid på bananbåter. I 1977 flyttet han til Italia, dannet «Cafonico Clown Theatre», og holdt forestillinger fra Sicilia til Milano. Året etter flyttet han til London, men turnerte i Holland, Tyskland og Belgia med teatergruppa, og dannet jazzduoen «Good News» i Berlin. Og teatret laget Commedia Dell'Arte-forestillingen «Les Grands Blancs». I 1983 var han med og organiserte karnevalet i Oslo, og ellers ender også hans vita opp med julebukkprosjektet

i Valdres og starten av Boreas Burleador Musikk Teater. I fjor høst var han forresten utroper da kunstsolen «Strykejernet» hadde happening i Kristiansand og malte Rynning-Tønnesen i et for ham tilfredsstillende format (rekordnotert i Guinness).

Utfordrer fantasien

– Men hvorfor driver du med dette, Patrick Iversen?
– Si det. Nei, hvorfor? For det første fordi det er gøy. Arbeidet bringer meg som musiker i kontakt med mange temaer. Jeg får delta i fysisk arbeid gjennom masse trening. Og jeg får prøve meg i improvisasjonsarbeid, får bruke min egen fantasi. Neste gang skal jeg jobbe med primitiv musikk, kombinere den med moderne musikk. Utgangspunktet for vårt neste stykke er outsiderne. Skuespillet skal handle om to gamle damer. Den ene har valgt å leve som outsider, den andre er blitt det ufrivillig. Men under forberedelsene jobber vi veldig mye med improvisasjon, så jeg vet ennå ikke konkret hvordan forestillingen blir.
– Men Boreas Burleador skal du fortsette i?
– Det er planen.

Startet som ekorn

– Og du, Anne Mali Sæther, hvorfor driver du med dette?
– Fordi jeg liker det. Jeg begynte med teater som 12-åring. Da spilte jeg ekorn i Snevit og de syv dverger hjemme på landsbrukshøyskolen på Ås.
– Men er det ikke risikabelt å kaste seg ut i et frittstående teaterliv?
– Det er det. Men det er heller ikke for å oppnå trygghet at jeg gjør det, snarere av redsel for kjedsomheten. For at det er risikabelt, det vet vi jo. Jeg kommer til å fortsette i denne gruppa. Men samtidig holder jeg på med et prosjekt til sommerens teaterfestival i Oslo sammen med en annen gjeng, som består av en dansk klovn, en fransk klovn og fire saksofonister fra Sverige. Vi skal lage en forestilling som skal kunne spilles både ute og inne.
– Hva er det du vil formidle som teatermenneske?
– Det er ikke én ting hele tiden. I denne forestillingen er det balansen mellom det komiske og det tragiske jeg prøver å få til, de to ligger helt opp til hverandre, og oppfattes forskjellig av hver enkelt tilskuer. Jeg er opptatt av å få fram generositeten og varmen i figurene, og ikke bare være flink, flink, flink, sier Anne Mali.

Ingen nordmann tør le

– Og hvorfor kom du, Annalisa Dal Pra, til Norge?

Statsstøtte har de ikke, og publikumsfriere skal ingen beskyldes dem for å være, som setter et så uleselig navn på gruppa og åpner med en forestilling som absolutt ikke er for tegneserielesere.

Hvem er disse håpefulle, som tør starte på noe så unyttig i vår jappetid som å reise rundt og gjøgle med masker og spill?

– Jeg har jobbet sammen med Patrick tidligere. Vi møttes i Italia for mange år siden, og har også hatt et gruppearbeid sammen i Berlin. Og til Norge kom jeg fordi jeg ønsket å oppleve et land som for meg fortonte seg som mindre kommersielt enn resten av Europa. Og jeg akter å være her i alle fall foreløpig.

– Det trauste norske temperament kolliderer ikke med ditt italienske?

– Jeg ventet jo ikke at folk i Norge skulle oppføre seg som italienerne! Dessuten er det stor forskjell på nordmenn i Oslo og Kristiansand eller Stavanger. Men felles for de fleste er at de ikke tør le. Nordmenn er nokså innadvendte.

Men drikke kan de!

– Men du fikk dem da i gang med karneval?
– Patrick og jeg hjalp til med paraden i Oslo i 1984. Men jeg lurte på om ikke nordmennene heller burde satse på en fest de har et forhold til, som sankthansfesten, som jo er enestående i verden, fremfor å overta noe totalt fremmed. Karneval er jo ikke bare å ta på seg en plastmaske og drikke seg full. Folk kan drikke seg fulle i Italia også, men de blir ikke aggressive av det, bare lekne. Under det siste karnevalet prøvde jeg å leke med folk, men etter som dagen gikk, ble de stadig mer fulle og aggressive. Jeg ble helt paranoid, og kunne ikke annet enn å ta masken av.
– Nordmennene har heller ikke den samme masketradisjon som sydeuropeerne har?
– Både ja og nei. Jeg så selvsagt masker som barn, på skolen og i teatret. Men for alvor begynte jeg ikke med masker før i 1981, og det var i Berlin. Men det er noe fascinerende ved masker, de får grepet på deg. Det betyr ikke at jeg ikke også kan spille teater uten maske, sier Annalisa Dal Pra til Fædrelandsvennen.

– Nordmennene har heller ikke den samme masketradisjon som sydeuropeerne har?

– Både ja og nei. Jeg så selvsagt masker som barn, på skolen og i teatret. Men for alvor begynte jeg ikke med masker før i 1981, og det var i Berlin. Men det er noe fascinerende ved masker, de får grepet på deg. Det betyr ikke at jeg ikke også kan spille teater uten maske, sier Annalisa Dal Pra til Fædrelandsvennen.

Julebukkprosjektet i Valdres

P.S. Og er det stadig noen som lurte på hva julebukkprosjektet i Valdres var? Det kom i stand da de tre ville undersøke om det fantes noen levende masketradisjon i Norge. Professor Olav Bø, den allsidige folkeviter fra Setesdal, henviste dem til Valdres. De drog dit i førjulstider, studerte lendet nøye, og drog hjem igjen for å lage masker. Og i julen fikk valdrisene se julebukker som de aldri hadde sett før. Men de tok det pent, og kvitterte med både goro og munnspillmusikk, forsikrer Boreas Burleadors tre entusiaster.

De som utgjør Boreas Burleador Musikk Teater – fra venstre italienske Annalisa Dal Pra, Patrick Iversen og Anne Mali Sæther. (Foto Trygve Skramstad)

En poetisk fabel

Av
GUNVALD OPSTAD

KRISTIANSAND: En sterk og sjelden opplevelse fikk vi i Christianssands Kunstforening torsdag, da den nye frie teatergruppa Boreas Burleador (den gjøglende nordavind) var på besøk med «The Secret of No-Face», som var teater skåret inn til sin mest rendyrkede form.

Gjennom skyggebilder og maskespill, mime og musikk ble vi fortalt en legende fra den nordamerikanske indianerstammen Seneca, om den unge piken Rosa som ble skapt for å gjøre sitt folk lykkelig, men som ble så opptatt av sitt utseende at hun glemte sin oppgave. Dermed mistet hun ansiktet, og historien forteller om hvordan «No-Face» drar ut i ver-

den for å finne igjen seg selv. På veien møter hun en filosof i en søppelkasse, en byråkrat som bygger sine luftslott, og en meget fallert primadonna som forteller om knepene hun brukte for å få drag på mannfolka. Men ingen kan lære Rosa noe, først da hun går tilbake til naturen og insektene, finner Rosa tilbake harmonien i seg selv.

Dette vet jeg mest fordi jeg har fått tilsendt pressemateriale på forhånd. Jeg er slett ikke så sikker på at jeg ville ha oppfattet historien fullt ut bare ved å se på den. Forestillingen spilles på engelsk, og diksjonen er ikke alltid den beste inne i maskene. Men det er også den eneste innvendingen jeg har mot forestillingen.

Maskespill og stilisert teater har ingen stor plass i norsk teater-

tradisjon, i motsetning til den europeiske for øvrig og Østens. Men her fikk vi tydelig demonstrert hvilken kraft og styrke, men også hvilken ynde og harmoni, som ligger i masken når den blir brukt i riktig kontrast til en myk og levende kropp. Annalisa Dal Pra spilte ut alle aspekter ved ungpiken Rosa, Anne Mali Sæther viste fremragende evner som forkleddningskunstner i de høyest forskjellige rollene til de tre hjelpere, og Patrick Iversens musikk var i høy grad en del av forestillingen, med sine temaer hentet fra mange kanter av verden.

Varm og poetisk, burlesk og støyende, men alltid med den menneskelige tone i behold, var denne forestillingen, som ble spilt for en meget lydhør forsamling i Christianssands Kunstforening.